

Nr 246.

Av herrar **Carlström** och **Pettersson** i Norregård, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 45, med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m.

Föreningen av sjöar och vattendrag genom kloakvatten och därav uppkommande obehag genom såväl vattnets som luftens förskämning har för den kringboende befolkningen i vissa trakter av vårt land blivit en verklig plåga. De nya bestämmelser till undanröjande av dessa olägenheter, som nu framlagts för riksdagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 45, äro sålunda synnerligen påkallade och komma säkerligen, om de antagas av riksdagen och visa sig effektiva, att hälsas med tillfredsställelse av alla dem som tidigare nästan fåfängt sökt vinna rättelse på detta område. Enligt hittills gällande bestämmelser ha nämligen i många fall de för ifrågavarande obehag utsatta, trots upprepade ansträngningar att komma till rätta med dem som vållat föroreningarna, fått dragas med besvärligheterna år från år, utan att några effektivare åtgärder vidtagits för avhjälpande av desamma.

Till belysning av detta skall här anföras ett exempel från en ort i närheten av ett municipalsamhälle i södra Sverige. Redan för 5 à 6 år sedan började vattnet i den lilla ån, som flyter genom samhället och som ett par kilometer nedströms utmynnar i en mindre sjö, att förskämmas av kloakvatten och en elak lukt uppstod kring vattendraget och sjön, i synnerhet vid lågt vattenstånd. Från de i närheten och i synnerhet kring sjön liggande gårdarnas åbor gjordes erinringar om förhållandet till municipalsamhället och man förväntade att hälsovårdsnämnden skulle ingripa, men municipalsamhällets hälsovårdsnämnd sökte på allt sätt bagatellisera de anmärkningar som framställdes från kommunens hälsovårdsnämnd, eftersom ju municipalsamhället hade att svara för kostnaderna som uppstodo vid det förhållande att olägenheterna skulle avhjälpas. Ingenting blev därför åtgjort. I den mån samhället utvidgades och systemet med vattenklosetter allt mer började tillämpas i bostäderna, blev förhållandet sådant att stanken från ån och sjön trängde även in i samhället. Då vidtogos åtgärder och ett reningsverk anlades — som dock visade sig vara fullständigt ineffektivt. I stället för att bliva bättre, försämrades läget allt mer, så att vattnet i ån och sjön antog en grågrumlig färg och stanken ökade på ett sätt som blev olidligt för de närboende i synnerhet omkring sjön.

Det kan inte förvåna om de till ett tiotal uppgående byamännen kring denna sjö, vilken tidigare varit en synnerlig skönhetstillgång för den omgivande bygden och som utnyttjats för tvätt, bad, fiske och vattningsställe för husdjuren, funno denna förstörelse av luft och vatten obillig och rätts-

kränkande. Men år efter år ha de fått utstå detta med den tågordning som hittills gällande rättsordning inneburit. Nu har visserligen länsstyrelsen ålagt samhället att vidtaga åtgärder genom bl. a. reningsverkets ombyggnad, men om detta kan leda till det åsyftade resultatet vet man ej. En verkligt effektiv rening av kloakvattnet kommer måhända att visa sig allt för kostbar för municipalsamhället.

Det är ur denna synpunkt som stadgandet i § 23, 8 kap. »i den mån det kan anses skäligt vidtaga erforderliga åtgärder till motverkande av förorening», måste anses ganska problematiskt. Vad som kan anses »skäligt» är ju i detta fall ett tämligen tånjbart begrepp och innebörden av detsamma tånjbarhet understrykes ytterligare i anvisningarna till paragrafen på sid. 102 i propositionen, där det talas om »avvägningen mellan kostnaderna för erforderlig rening å ena samt vikten av de motstående intressena å andra sidan». Av resonemanget i fortsättningen på samma sida, där det talas om »minimum» av vad som bör fordras och vad som ur sanitär synpunkt kan anses »tolerabelt», får man också den uppfattningen, att § 23 kan tolkas så pass godtyckligt, att icke mycket blir vunnet mot vad som nu gäller. I remissvaren har också förste provinsialläkaren i Blekinge län anmärkt, att det i denna paragraf ej talas om förskämning av luften, och fastän departementschefen förklarar att »till olägenheterna, vilka enligt denna bestämmelse böra motverkas, hör givetvis stank som uppkommer genom kloakvattnets avledande», så är det fara värt att det just är på denna punkt som »tolerabla» sanitära förhållanden kunna anses föreligga, så snart icke något men ur hälsosynpunkt kan fastslås härröra ur en än så illaluktande luft.

Stadgandet i 30 § om ersättning för olägenhet, »som är av någon betydelse», såframt ej olägenheten med hänsyn till förhållandena i orten »bör tålas», visar ävenledes hur värnlös den för olägenheten utsatte i vissa fall kan vara. Ty en olägenhet av detta slag kan aldrig ersättas i penningar. Ett förstört naturvärde och en spolierad trivsel för befolkningen på en ort kan icke mätas med ekonomiska mått. Folket ute i bygderna bör ha rätt till skydd för dessa värden gent emot städer och samhällen, som till sin bekvämlighet finner sig böra utnyttja vattendragen för här ifrågasvarande ändamål. I fråga om industriellt avloppsvatten ligger ju saken något annorlunda till då det här kan vara svårare att ingripa på ett verksamt sätt och det i detta fall kan röra sig mera om vad som för hela orten bör »tålas». Men frågan om detta faller ju ej under 23 paragrafen.

Vi anse sålunda att 23 § bör erhålla en skärpning i tvenne hänseenden, dels så att orden »i den mån kan anses skäligt» utgå ur densamma och dels att ett tillägg göres, så att det tydligen utsäges att av kloakvattnet uppkommen förskämning av luften skall motverkas genom åtgärder. Paragrafen skulle då förslagsvis få följande lydelse:

Den, som avleder eller ämnar avleda kloakvattnet till vattendrag, sjö eller annat vattenområde, vare skyldig att vidtaga erforderliga åtgärder till mot-

verkande av vattnets förorening eller därav uppkommande förskämning av luften.

På grund av det anförda hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 45 måtte vidtaga de förändringar i 23 § 8 kap. som här ovan påyrkats,

samt att utskottet måtte ombesörja den ändring i nämnda paragrafs formulering, som därav erfordras.

Stockholm den 26 februari 1941.

Oscar Carlström.

J. V. Pettersson
i Norregård.
